

De Man die niet kón zondigen

J. Ph. Fijnvandraat

De hele lange geschiedenis van de mensheid door is er maar Eén geweest die hier op aarde geleefd heeft zonder ooit één keer te zondigen. Dat was Jezus Christus. Alle rechtzinnige christenen zijn het daarover eens.

Maar ... had Jezus Christus ook niet kúnnen zondigen? vragen sommigen zich af. Hoe moet je de verzoeking in de woestijn anders verklaren?

Over dit zo uiterst essentiële onderwerp kunnen we alleen maar bij de Heilige Schrift te rade gaan. En het getuigenis van de Bijbel is ondubbelzinnig: Christus heeft nooit gezondigd, Hij was zonder zonde, en Hij kende de zonde niet. Zelfs de mogelijkheid tot zondigen was bij hem niet aanwezig!

De Man die niet kón zondigen

Eén van de dingen die althans onder rechtzinnige christenen als onomstotelijk zeker wordt aanvaard, is het feit dat de Here. Jezus Christus nooit gezondigd heeft. Onder invloed van allerlei sekten in de christenheid duikt echter telkens weer de vraag op: hád Christus kúnnen zondigen?

Bij enig nadenken zal duidelijk zijn, dat deze vraag uiteindelijk te maken heeft met het wezen van de Heer Jezus Christus. *Hier* geldt zeker dat we ons op heilige bodem bevinden. We staan daarbij immers voor het heilsfeit dat in 1 Tim. 3:16 als volgt is omschreven:

‘En ongetwijfeld, de verborgenheid van de godsvrucht is groot: God is geopenbaard in het vlees, gerechtvaardigd in de Geest, gezien door de engelen, gepredikt door de volken, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid’.

In ons denken, spreken en schrijven over dit onderwerp is grote zorgvuldigheid geboden. We zullen er voor moeten zorgen, dat we ons denken ‘gevangen houden in de gehoorzaamheid van Christus’ (2 Kor. 10:5). Ons gevoel voor logica mag ons nooit verleiden tot uitspraken die verder gaan dan de Schrift.

Uiterlijke omstandigheden of innerlijke hoedanigheden?

Wie de vraag of Christus kon zondigen met ‘nee’ beantwoordt, krijgt prompt de tegenwerping te horen: ‘Waartoe diende dan de verzoeking in de woestijn?’. De beantwoording van deze tegenwerping volgt aan het slot van deze brochure. Uit deze reactie blijkt echter duidelijk, dat het nodig is de vraag toe te spitsen. Niemand zal ontkennen, dat aan de Heer Jezus tijdens zijn verblijf op aarde talloze mogelijkheden tot zondigen werden aangeboden. Ook de verzoeking in de woestijn was door Satan bedoeld als een poging om de Heer tot zondigen te verleiden. Nogmaals: niemand zal dat ontkennen. Waar het om gaat is echter: bezat de Heer Jezus zodanige innerlijke hoedanigheden, dat Hij had kunnen zondigen?

Krachtens ‘erfzonde’ of krachtens ongerepte ‘Adamsnatuur’?

In allerlei sekten en ‘kerken’ leert men inderdaad dat Christus kon zondigen krachtens zijn innerlijke hoedanigheden. Bij de vraag naar de aard van deze hoedanigheden blijken er twee soorten dwaalleer te zijn. Sommigen beweren dat Christus, geboren als Hij was uit Maria, evenals alle mensen een zondige natuur heeft aangenomen. Men duidt in de theologie dit begrip ‘zondige natuur’ vaak aan met de begrippen ‘erfzonde’ en ‘erfschuld’. Aanhangers van deze leer beroepen zich graag op Rom. 8:3. Het ‘bewijs’ wordt dan geleverd door ongenueanceerd en onzorgvuldig lezen. Er staat daar niet: ‘God zond zijn eigen Zoon in het vlees van de zonde’, maar: ‘...in een [gedaante] gelijk aan [het] vlees van [de] zonde’ - en dat maakt een belangrijk verschil!

Anderen beweren dat Christus weliswaar geen *zondige* natuur had, maar wel een natuur die tot zonde *verleid* kon worden. Volgens hen had Christus precies dezelfde menselijke hoedanigheden als Adam vóór de zondeval. Christus heeft naar hun mening juist zoals Adam kunnen zondigen; maar het geweldige zou dan zijn, dat waar Adam bezweek voor de verleiding, Christus onder nog veel moeilijker omstandigheden staande bleef.

‘Zonde’ en ‘zonden’

In gesprekken over dit onderwerp praat men vaak langs elkaar heen. Men gebruikt dan wel dezelfde woorden, maar deze hebben blijkbaar voor de gesprekspartners een verschillende inhoud. Wie niet heeft leren onderscheiden dat in de brieven van Paulus en Johannes het woord ‘zonde’ vaak een diepere betekenis heeft dan ‘zondige daad’ of ‘zondige gedachte’, zal in een gesprek over dit onderwerp alleen verwarring zaaien.

Voor een goede beantwoording van de vraag zullen we dus de Schrift moeten naslaan op de volgende onderwerpen:

- I. de toestand van Adam vóór de zondeval;
- II. de kwestie van ‘zonde’ en ‘zonden’;
- III. het getuigenis van de Schrift over het wezen van Christus.

Weliswaar is het getuigenis van de Schrift over het wezen van Christus voldoende om af te rekenen met heel de gedachte dat Christus zou hebben kunnen zondigen, maar de praktijk leert, dat velen die oprecht belijden dat Christus is ‘God geopenbaard in het vlees’, toch door onjuist inzicht in de punten I en II tot verkeerde conclusies komen aangaande de verhouding van Christus tot de zonde.

Onjuist argumenteren

Een reden temeer om ons niet te beperken tot de leer van de Schrift over het wezen van Christus is, dat men wederzijds vaak te simplistisch argumenteert. In bepaalde kringen doet men vaak de kwestie af met een verwijzing naar 1 Joh. 3:5: ‘In Hem is geen zonde’. De prompte reactie is dan natuurlijk: deze tekst zegt niets over wat in Hem was, maar over wat nu in Hem is, en bovendien zegt de tekst niet dat Hij niet zondigen kon, immers in Adam vóór de zondeval was ook geen zonde.

Op even simplistische manier vertalen zij, die leren dat Christus kon zondigen, de bijbelwoorden ‘in een [gedaante] gelijk aan [het] vlees van [de] zonde’ alsof er stond ‘in het vlees van de zonde’. En velen verwisselen in hun beweringen het werk van de Heer Jezus in de hemel als Hogepriester met het oog op onze zwakheden met zijn werk als Voorspraak (‘Parakleet’ - ‘zaakwaarnemer, advocaat’) met het oog op onze zonden. Wederzijdse onzorgvuldigheden in bewijsvoering en argumentatie staan dan het wegruimen van misverstand en dwaling in de weg. We willen trachten bij de behandeling van de hiervoor genoemde drie punten zulke onzorgvuldigheden te vermijden en gaan dan nu over tot de bespreking van het eerste punt.

I. DE TOESTAND VAN ADAM VOOR DE ZONDEVAL

1. *Adam was oprecht, ongerept, in een staat van onschuld.* Op dit punt is er geen verschil van inzicht onder de christenen. Deze stelling volgt duidelijk uit Gen. 1:31. Men dient daarbij wel te bedenken, dat Adam de zonde als verschijnsel in het geheel niet kende!

2. *Adam was in een staat van reinheid voor God.* Dat is onmiddellijk met het voorgaande verbonden. Er was niets in of aan hem, waardoor hij in moreel opzicht bezoedeld was. Adam en Eva waren onbesmette mensen.

3. *Adam was echter niet heilig in wezen.* In het Hebreeuws zowel als in het Grieks betekenen de woorden die in het Nederlands met ‘heilig’ worden vertaald ‘apart gezet’, ‘afgezonderd tot’ (met het oog op een bepaalde bestemming, een bepaalde positie, een bepaald doel etc.). In de Bijbel heeft het dan ook de zin van ‘afgezonderd tot God’, ‘apart gezet voor God’. Wanneer van God Zelf gezegd wordt dat Hij heilig is, betekent dit, dat Hij afgezonderd is tot Zichzelf, met andere woorden dat Hij in elk opzicht onderscheiden is van heel de geschapen wereld en van alle schepselen. Hij kan met niets of niemand in de schepping vereenzelvigd worden. Hij gaat het al te boven!

We moeten bij het begrip ‘heilig’ in de Schrift wel een onderscheid maken tussen ‘ceremoniële’ en ‘morele’ heiligheid. Bij ‘heilig water’ (Num. 5:17) en ‘heilige vaten’ (1 Sam. 21:5) moeten we niet denken aan materiaal dat in natuurkundig of chemisch opzicht onderscheiden zou zijn van gewoon water. ‘Innerlijk’, ‘wat het wezen betreft’, onderscheiden dit water en deze vaten zich in niets van gewoon water of andere vaten. De hier bedoelde ‘heiligheid’ is slechts ceremonieel. Moreel, ethisch heilig zijn is van een hogere orde en heeft te maken met innerlijke kwaliteiten.

Voorts moeten we ook nog onderscheid maken tussen heilig zijn in *positie* en *wezen*.

Volgens 1 Kor. 7:14 is de onbekeerde huwelijkspartner, waarvan de wederhelft tot bekering is gekomen ‘geheiligd’, en zijn ook de onbekeerde kinderen van gelovige echtparen heilig. Nu zou zo’n onbekeerde huwelijkspartner in de grofste zonden kunnen leven; het is dus duidelijk, dat dit ‘geheiligd zijn’ niet slaat op de uiterlijke of innerlijke kwaliteiten van de persoon in kwestie, maar alleen op de uiterlijke positie voor God.

Welnu: de vraag waarom het gaat is niet of Adam ceremonieel heilig, dan wel wat zijn positie voor God betreft geheiligd was, maar of hij innerlijk, in zijn wezen heilig was. Ik wees er reeds op, dat de Schrift van God zegt dat Hij heilig is (zie bijv. Jes. 6:3), dus afgezonderd tot Zichzelf. Ter verduidelijking: de Schrift zegt, dat God, daar Hij bij niemand hoger zweren kon, ‘gezworen heeft bij Zichzelf’ (Hebr. 6:13). Zo is God ook afgezonderd tot Zichzelf in moreel opzicht. Al zijn gevoelens, gedachten, plannen, woorden en daden zijn in volmaakte onderlinge harmonie en in harmonie met alle facetten van zijn wezen. Omdat Hij de Absolute is, is Hij daarbij Zichzelf tot norm. Er kan bij Hem dan ook geen sprake zijn van verkeerde gedachten, gevoelens, woorden of daden. Er is bij Hem geen sprake van de mogelijkheid tot zondigen: ‘Hij kan Zichzelf niet verloochenen’ (2 Tim. 2:13). Daar God zo ‘heilig’ is, is er in het wezen van God een innerlijk afwijzen van alles wat in strijd is met de ‘zin’ van de dingen. Die ‘zin’ wordt ons onthuld in Rom. 11:26: ‘Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen’. Juist het ontkennen of loslaten van dit feit, van deze ‘zin’ van de schepping, is één van de wezenstrekken van de zonde.

Zo komen we op de veronderstelde heiligheid van Adam vóór de zondeval. Ook vóór de introductie van de zonde in de schepping was God heilig. Als de Absolute, de enig Onafhankelijke en de Schepper was Hij afgezonderd van het betrekkelijke, het afhankelijke, het schepsel. Zelfs de heilige engelen, genoemd in Jes. 6, bedekken hun ogen voor zijn aangezicht, als zij het driemaal heilig uitroepen. *Die heiligheid* bezat Adam zeker niet! Hij was zelf een schepsel en dus niet afgezonderd van de schepping. Van hem kon gezegd worden: ‘Stof zijt gij ...’

We moeten goed bedenken, dat Adam de zonde niet kende; er was in zijn omgeving niemand die zondigde en geen verleiding tot zonde. Hij was evenals Eva in een staat van onschuld (‘onwetendheid’), maar niet in een staat van innerlijke afzondering van het kwaad. Toen echter de verleiding tot zonde tot hen kwam, was het moment aangebroken, waarop zij moesten kiezen: zich van het kwaad afzonderen tot God, of zich van God afwenden naar het kwaad. Tot op dat moment stonden Adam en Eva *buiten* het kwaad; nu kwam het erop aan zich moreel *boven* het kwaad te stellen door het te veroordelen in het licht van wat God gezegd had over het eten van de vrucht. Als ze dit laatste wel gedaan hadden, had men kunnen spreken over de heiligheid van Adam. Dit is m.i. de reden, waarom de Schrift nergens spreekt over de heiligheid van Adam.

Adam bezat geen gerechtigheid

Bij Adam voor de val in de zonde hebben we te doen met iemand die verkeerde in een toestand van schuldloze onwetendheid (‘onschuld’); hij kende geen goed en kwaad. Zodoende was er bij hem toen ook geen sprake van een bewust recht handelen, een bewust afwijzen van alles wat in strijd was met Gods wezen en met de hem door God in de schepping gegeven positie. Als Adam en Eva, toen het kwaad tot hen kwam bij de boom der kennis, het kwade hadden afgewezen en dus veroordeeld ... dán zouden zij gerechtigheid hebben beoefend en zich dus gerechtigheid verworven hebben.

Men kan niet spreken over ‘Adam in een staat van onschuld (schuldloze onwetendheid) en tegelijkertijd spreken over ‘de gerechtigheid van Adam’. Het eerste sluit het tweede uit. Veelal meent men dat de gelovige in de verlossing die hem ten deel viel, bekleed is met de gerechtigheid van Adam

voor de val in de zonde. De consequentie ervan zou zijn, dat de christen wordt hersteld in de positie die Adam voor God had, vóór de zondeval. Zijn toekomst komt dus te liggen op de nieuwe aarde en niet in de hemel. De hemelse roeping van de gelovige wordt daarmee in feite prijsgegeven! Deze gedachte is een armzalige verschraling van wat de Schrift zegt over de resultaten van Christus' verlossingswerk. Wat we in de Schrift vinden is: 'Uit Hem toch bent u in Christus Jezus, die ons geworden is: wijsheid van Godswege, gerechtigheid, heiliging en verlossing, opdat, zoals geschreven staat: Wie roemt, laat hij roemen in de Heer' (1 Kor. 1:30). En blijkens Fil. 3:9 is dat niet de gerechtigheid van Adam, of de gerechtigheid die uit de wet is, maar die 'welke door het geloof in Christus is, de gerechtigheid die uit God is, gegrond op het geloof'. Ook 2 Kor. 5:21 spreekt niet over de door sommigen veronderstelde 'gerechtigheid van Adam', maar zegt dat Christus voor ons op het kruis tot zonde werd gemaakt 'opdat wij zouden worden gerechtigheid van God *in Hem*'.

De functie van de boom van de kennis van goed en kwaad

God Zelf had in de hof de boom van de kennis van goed en kwaad geplant. Deze boom was goed, evenals alles wat God geschapen had - hij diende daarenboven tot een goed doel: nl. het verkrijgen van de kennis van goed en kwaad. Uit de geschiedenis die de Schrift ons vertelt kunnen we afleiden dat deze kennis verkregen kon worden door *niet* te eten van de vrucht. Toen Satan tot Eva kwam met de woorden 'God heeft zeker wel gezegd: Gij (meervoud!) zult niet eten van enige boom in de hof ...', trachtte hij Eva te verleiden tot een onafhankelijke beoordeling van een zaak, waarin ze niet onafhankelijk wás. God had namelijk over het eten van de vrucht van deze boom tot Adam gesproken, toen Eva nog niet geschapen was. Bovendien gebruikte de duivel een onjuiste, versluitende woordkeus. De woorden 'van enige boom in de hof' konden worden opgevat als 'niet van iedere boom', maar ook als 'van geen enkele boom'. De woorden 'zeker wel' hielden twee zaken in: ten eerste suggereerde Satan daarmee, dat hij over een bijzondere kennis van Gods plannen en bedoelingen beschikte, zodat hij Eva wel iets leren kon; ten tweede dwongen deze bewoordingen tot een beoordeling van de vraag of God soms zover gegaan was, of zo ver gaan zou, het eten van de vruchten van alle bomen te verbieden. Zoals gezegd, nodigde het woord 'gijlieden' daarbij uit tot een beoordeling in onafhankelijkheid. Wanneer nu Eva rekening gehouden had met haar afhankelijkheid van Adam in deze zaak, en naar Adam was gegaan om deze versluitende en onjuiste woorden te toetsen aan wat God wérkelijk gezegd had - dan zouden zij beiden, Adam en Eva gezamenlijk, de leugen hebben ontdekt en daarmee zou dus deze boom hun gevoerd hebben tot een *objectieve* kennis van goed en kwaad. Door vervolgens deze woorden te veroordelen en af te wijzen zouden zij gerechtigheid hebben geoefend. En in dat geval zouden we hebben kunnen spreken van de gerechtigheid van Adam en Eva ten aanzien van goed en kwaad. En zo, door de handhaving van het gezag van Gods Woord, en de daaruit voortvloeiende afwijzing van de woorden van de slang, zouden zij innerlijk en uiterlijk afstand genomen hebben van de leugen en zich dus daarmee geheiligd hebben tot God. Het beoefenen van gerechtigheid zou hen dus gevoerd hebben tot praktische heiligheid. (Dit verklaart wellicht ook de volgorde in Ef. 4:24).

Helaas! Het omgekeerde gebeurde. Door te eten van de vrucht vervielen zij van de staat van 'onschuld' (schuldloze onwetendheid) in die van ongerechtigheid en onheiligheid. Zo kwam de *subjectieve* kennis van goed en kwaad in hun bestaan binnen. Het kwaad, de zonde, was niet alleen van buiten *tot* hen gekomen, maar van buitenaf in hen gekomen. Een plaats in hun wezen en bewustzijn die om zo te zeggen nog 'leeg' was ('onschuld' heeft hier de zin van 'niet kennen') werd nu op de fatale, verkeerde wijze ingevuld - niet door de gerechtigheid, maar door de zonde.

De eerste en de laatste Adam

Alleen al de in het voorgaande genoemde feiten zouden voldoende moeten zijn om in te zien, dat er een groot onderscheid moet bestaan tussen de 'eerste Adam' vóór de zondeval en de 'laatste Adam', de 'tweede Mens', onze Heer en Heiland Jezus Christus. Al bij zijn komst in de wereld kon gezegd worden: 'De Heilige Geest zal over u (Maria) komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwden; daarom ook zal dat Heilige dat geboren zal worden, Gods Zoon worden genoemd' (Luk. 1:35). Hij was werkelijk 'de Heilige van God' (Luk. 4:34 en Hand. 3:14). Hij was ook van meet af aan 'de Rechtvaardige'; als zodanig kwam Hij in de wereld (Hand. 7:52). Er was in Hem geen aanknopingspunt voor de verleiding tot zonde.

II. ZONDE EN ZONDEN

Een tweede oorzaak van misverstand in de vraag of Christus kon zondigen, ligt in de verwarring die er heerst rond het begrip 'zonde'. Dat in de Roomse theologie geen klaar inzicht inzake het zondeprobleem verwacht mag worden, zal duidelijk zijn voor allen die geleerd hebben de kwestie van de vergeving van zonden te bezien in het licht van de 'algenoegzaamheid' van het werk van de Heer Jezus Christus, zoals de Bijbel die toont. Een theologisch systeem, dat al meer dan duizend jaar de zondekwestie gemaakt heeft tot een commercie van betaalde aflaten en missen, kan op het punt van 'zonde en zonden' onmogelijk een duidelijk inzicht geven. De Reformatie brak gelukkig met deze schandelijke praktijken en voerde tot een juist inzicht inzake de grond van de schuldvergeving. Toch bleef het denken in de reformatorische theologie sterk beïnvloed door Rome, voor wat betreft de begrippen 'erfzonde', 'erfschuld' en 'erfsmet'. Er heerst op dit punt in reformatorische kringen onderling ook veel verwarring.

Is 'zonde' alleen 'gemis aan gerechtigheid'?

In de Chr. Encyclopedie, uitg. Kok, Kampen (1e druk), is de volgende verklaring te vinden, geschreven door dr. A. Kuyper jr.: 'De leer van de erfzonde houdt in, dat de mens, in zonde gevallen, niet alleen het beeld Gods heeft verloren, maar ook dat zijn natuur verdorven is geworden en dat hij in die zondige natuur ontvangen en geboren wordt

Stond hier nu maar een punt, dan zou men zich kunnen beperken tot de taalkundige kritiek, dat de mens die in de zonde viel (Adam) niet werd geboren in een zondige natuur, en dat wie in zo'n natuur is ontvangen en geboren niet in de zonde is gevallen. Ook zouden we nog kunnen spreken over de kwestie 'beeld Gods' of 'gelijkenis Gods' - maar dat is in het kader van ons onderwerp bijkomstig. Er volgt echter helaas meer. Dr. Kuyper en zeer velen met hem stellen niet alleen dat als gevolg van de val van Adam en Eva alle mensen in een zondige natuur worden ontvangen en geboren, maar dat een mens zo geboren wordt '... tot straf voor de zonde die hij in Adam bedreven heeft'. En dr. Kuyper vervolgt dan: 'Het is van het grootste belang in te zien, dat de zonde een beroving is, een wegnemen van iets dat er was en dat er zijn moest ...'

Is 'zonde', 'erfzonde' of 'erfschuld' mijn straf?

De bewering dat de erfzonde de straf is op de zonde die ik in Adam zou hebben bedreven, klopt niet. Het feit dat Adams nageslacht in zonde wordt ontvangen en geboren, is een *gevolg* van Adams zonde en kan hoogstens als een *hem* toekomende straf gezien worden. Het moet voor Adam zeker een vreselijke gewaarwording geweest zijn, dat de natuur van zijn oudste zoon door zijn (Adams) zonde zo verdorven was, dat deze jongen een moordenaar werd van zijn eigen broer. Maar het was niet Kaïns straf, dat hij zo geboren werd! Men beroept zich voor deze redenering op Hebr. 7:9. Daar staat echter niet dat Levi *in Abraham* aan Melchizedek de tienden betaalde. De schrijver last uitdrukkelijk de woorden in: 'om zo te zeggen', of: 'als het ware'. Wat hij betoogt is: de gelijkheid van *positie* of *rang* waarin allen staan die uit Abraham zijn geboren, brengt noodzakelijk met zich mee, dat ook hun priesterlijke *positie* lager is, dan die van Melchizedek. Om het eens heel populair te zeggen: 'als je als dubbeltje geboren bent word je nooit een kwartje'. Dat is de bewijsvoering in Hebr. 7, en dat illustreert de schrijver met een 'om zo te zeggen'. Ik erf dus wel de positie voor God en de verdorven toestand voor God, waarin Adam na de zondeval terecht kwam, maar dat is zomin mijn schuld als mijn straf. Ik heb er immers nimmer om gevraagd geboren te worden. Hier te spreken over *mijn* straf voor iets dat ik 'in Adam' zou hebben gedaan is een kromme redenering. Niet door mij, maar door *hém* is de zonde in de wereld gekomen.

Voor mij is de toestand waarin ik ben geboren een *wetmatig gegeven*, waarvoor ik de oplossing even weinig in handen heb, als dat ik de datum van mijn geboorte in handen had. Mijn verantwoordelijkheid is slechts, wat ik met dit gegeven doe. *Mijn schuld* is het, als ik weiger te erkennen dat ik als zondaar ben geboren en dat mijn natuur verdorven is *als gevolg* van Adams zonde en door Adams (en niet mijn persoonlijke) schuld. En natuurlijk sta ik verantwoordelijk voor mijn persoonlijke zonde en de daaruit voortvloeiende schuld.

Het omkeren van de zaken

In feite betekent de bovengenoemde redenering het omkeren van de zaken. Dat ik in zonde wordt geboren is Adams schuld. Dat ik als natuurlijk mens niet anders *kan* dan zondigen ('wat niet uit het geloof is, is zonde' - Rom. 14:23) is een wetmatig gevolg van Adams zonde. Mijn zonden zijn allereerst mijn persoonlijke schuld - maar ze vloeien wel voort uit de wetmatigheid dat ik, tengevolge van Adams val in de zonde, geboren ben met een verdorven natuur, die niet anders kan dan zondigen. Ieder van ons staat schuldig aan zijn eigen zonden en Adam staat *in zekere zin* schuldig aan de zonden van alle mensen, omdat hij door zijn zonde zijn nageslacht verdorven heeft. Dus niet 'ik heb in Adam gezondigd', maar hooguit 'Adam zondigt in mij'. Mijn oude natuur is de natuur van de gevallen Adam.

Maar wat zegt de Schrift? Hoewel het zojuist gestelde strikt logisch is, wordt deze conclusie niet getrokken! In het Oude Testament wordt zeker viermaal een heel ander principe van de Godsregering aan ons voorgesteld. We vinden dit in Deut. 24:16 (vgl. 2 Kon. 14:6 en 2 Kron. 25:4):

'De vaderen zullen niet om hun kinderen ter dood gebracht worden; ook zullen de kinderen niet om hun vaders ter dood gebracht worden; ieder zal om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden'.

En zo ook in Ezechiël 18:20;

'De ziel die zondigt, die zal sterven. Een zoon zal niet mede de ongerechtigheid van zijn vader dragen, en een vader zal niet mede de ongerechtigheid van zijn zoon dragen'.

Geheel in overeenstemming hiermee zegt Rom. 5:12 dat 'de dood tot alle mensen is doorgedaan *doordat allen gezondigd hebben*'. 1)

Een onjuist beroep op Rom. 5:19 en 1 Kor. 15:21-22

Voor de opvatting dat 'de erfzonde' een straf zou zijn voor de zonde die wij in Adam zouden hebben bedreven beroept men zich ook op bovengenoemde teksten. Bezien we met het oog op het begrip 'straf' o.a. Spr. 19:19; Ezech. 5:15; Luk. 23:41; Rom. 13:4; 2 Thess. 1:9; Hebr. 10:29; 1 Petr. 2:14 etc., dan zien we telkens weer, dat in de Schrift 'straf' steeds het antwoord is op ongerechtigheden, door de gestrafte personen *zelf tevoren* bedreven. Rom. 5:19 zegt dan ook niet dat 'door de overtreding van één (Adam) velen in hem gezondigd hebben', maar '... velen *tot zondaars gesteld zijn*'. Deze tekst leert eenvoudig dat Adam door zijn overtreding zijn gehele nageslacht in de slavernij van de zonde heeft gevoerd. Elke pasgeboren baby is een potentiële zondaar; de zonde huist erin, al manifesteert zij zich nog niet. Zodra een menskind opgroeit komt er een moment, waarop de zonde zich manifesteert. Dan blijkt dat ook hij of zij een zondaar is. 1 Kor. 15:21-22 spreekt niet over het erven van schuld of straf, maar over het erven van een natuur die aan de dood onderworpen is.

1) De Statenvertaling geeft deze tekst helaas anders weer en heeft in plaats van het woord 'doordat' de twee woorden 'in welken'. Zowel Luther als Calvijn en na hen talloze anderen (zie o.a. de Engelse King James vertaling, de Duitse Elberfelder vertaling, de Voorhoeve-vertaling etc.) vertalen niet 'in welken'. De Korte Verklaring laat duidelijk blijken dat 'in welken' niet de nauwkeurige vertaling is van de Griekse tekst.

'Zonde' vaak iets meer dan een 'boze daad'!

Bijbeluitleggers gaan nogal eens voorbij aan twee bijzonderheden in de Schrift. De *eerste* bijzonderheid is, dat de apostel Paulus in het eerste deel van de Romeinenbrief (tot aan 5:12) over zonden (zondige daden) spreekt en in het tweede deel (na 5:12) het accent verlegt en in hoofdzaak handelt over de zonde (de zondige natuur). De *tweede* bijzonderheid is, dat reeds in het Oude Testament in de wet van Mozes een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende offers. Zo is er in Leviticus 4 en 5 sprake van 'zondoffers' en 'schuldoffers'. Beide offers zijn bloedige offers, en wijzen dus heen naar het offer dat door Christus op het kruis werd gebracht. Kennelijk heeft het verlossingswerk van Christus meer dan één facet! Bij beide offers ontbreekt in de beschrijvingen de uitdrukking 'tot een liefelijke reuk voor de Here', die wel voorkomt in de beschrijvingen van de

brand-, spijs-, en vrede-offers die er in de hoofdstukken 1 t/m 3 aan voorafgaan. Het zondoffer en het schuldoffer wijzen dus heen naar de drie uren van duisternis, waarin Christus moest uitroepen: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?'

Letten we op het verschil tussen de zondoffers en de schuldoffers, dan valt op, dat bij het schuldoffer sprake is van een zonde 'tegen iets van wat de Here geheiligd is' (5:14), of van zaken, waarin men een volksgenoot tekort gedaan heeft (6:1-3). Die uitdrukkingen komen bij de beschrijvingen van de zondoffers niet voor. Weliswaar is ook bij de zondoffers sprake van 'schuld', maar het offer wordt gebracht 'voor zijn zonde' (4:26; 5:6, 10, 13). Wellicht kan men het verschil het beste als volgt omschrijven: de zonden, genoemd bij de zondoffers vloeien voort uit het feit, dat de mens, die in zonde geboren en in ongerechtigheid ontvangen is, de volmaakte en heilige wet van God niet kan volbrengen. Het zondoffer legt dus de nadruk op het feit dat de mens van nature een zondaar is; en het schuldoffer doet uitkomen dat de mens door te zondigen een schuld op zich heeft geladen, die geboet wordt door het schuldoffer te brengen (5:17-19). Het zondoffer legt dus om zo te spreken meer de nadruk op de principiële kant van de zaak. Bij de zondoffers wordt nergens gesproken over een schuld tegenover de Heer of tegenover de volksgenoten. Behoudens in 5:17-19 is dat bij de schuldoffers wel het geval! Verder kon in 'de bedeling van de schaduw' die we in het Oude Testament hebben het onderscheid tussen zonde en zonden niet uitgelegd worden. Toch bracht al dit onderwijs van de wet, tezamen met zijn persoonlijke ervaring, koning David er toe te erkennen: 'In zonde ben ik geboren ...' Dat woord 'zonde' slaat in dit verband (zie Ps. 51) niet op een boze daad die hij had begaan, maar op de 'wortel', het principe, dat in zijn verdorven natuur en in zijn menselijk bestaan van meet af aan huisde, en waaruit ook zijn zonde met Bathseba was voortgekomen.

'Zonde' is dus vaak de aanduiding van een principe

De Schrift maakt in het Nieuwe Testament onderscheid tussen de daden en de principes die aan de daden ten grondslag liggen. Het eten van de vrucht van de boom der kennis van goed en kwaad was een zonde, een zondige daad, dus een mis-daad. Maar wat er aan ten grondslag lag was geen daad, maar een principe. Zonde is niet alleen 'de beroving van iets dat er was en dat er zijn moest'. In de natuur is het normaal, dat als ergens duisternis heerst en iemand steekt een lamp aan, zodat het licht gaat schijnen, de duisternis dan wordt opgeheven; natuurlijke duisternis is *afwezigheid* van licht. Maar met de morele duisternis in de menselijke ziel is het anders! Letterlijk zegt Joh. 1:5: '... en de duisternis heeft het niet gegrepen'. Morele duisternis is méér dan *afwezigheid* van licht - het is *aanwezigheid* van kwaad, niet van kwade daden (diefstal, kwaadspreken etc.) maar van een kwaad beginsel. Wie een boomgaard bezoekt, kan het beleven dat de hovenier hem verschillende bomen aanwijst en zegt: 'dat is een peer, dat een appel, dat een perzik'. En daarmee doelt de man dan niet op een bepaalde vrucht die op dat moment aan de boom hangt, hij zegt dat misschien in hartje winter! Hij noemt de boom naar zijn vruchten. Zo treffen we dat ook aan in de Bijbel. In de Bijbel is de zonde niet de afwezigheid van iets dat er zou moeten zijn, maar de aanwezigheid van iets dat er niet behoorde te zijn! Gen. 3 toont ons, wat de kenmerken zijn van dit 'iets', dat de Bijbel de zonde noemt: opstand tegen God in een streven naar onafhankelijkheid. Dit beginsel van opstand en onafhankelijkheid staat lijnrecht tegenover het principe van afhankelijkheid, waarvan de gehele schepping was doortrokken. Dit principe heeft vele facetten, zoals 'begeerlijkheid', 'hoogmoed', 'zelf-zucht', 'leugenachtigheid', enz. Vragen we ons af, waar dit beginsel, deze boze wortel huist, dan zegt de Schrift dat het hele menselijke bestaan de behuizing, 'het lichaam van de zonde' is. De zonde huist niet in materie, niet in het minerale, het planten- of het dierenrijk, maar het gehele menselijke bestaan is er van doortrokken. (Ik spreek van de natuurlijke, niet opnieuw geboren mens).

Hier volgt een reeks citaten uit de Schrift, waarin over de 'zonde' gesproken wordt als een boos beginsel, als een wortel waaruit uiteindelijk de boze vruchten voortkomen.

Ik citeer uit de brief aan de Romeinen:

5:12 - 'Door één mens is de zonde in de wereld gekomen'.

6:1 - 'Zouden wij in de zonde blijven?'

6:2 - 'Wij zijn voor (of: 'aan') de zonde gestorven'.

6:6 - 'Opdat wij niet meer de zonde dienen'.

6:7 - 'Wij zijn gerechtvaardigd van de zonde'.

6:11 - 'Houdt [het daarvoor dat] u voor de zonde dood [bent]'.

6:12 - 'Laat dan de zonde niet heersen in uw sterfelijke lichamen om aan *zijn begeerte* te gehoorzamen'.

6:13 - 'Stelt dan uw leden niet voor de zonde tot werktuigen ...'

6:14 - 'De zonde zal over u niet heersen'.

6:16 - '... gehoorzamen ... van de zonde tot de dood'.

7:9 - 'Toen het gebod kwam, leefde de zonde op'.

7:11 - 'Want de zonde heeft in het gebod aanleiding gevonden om mij te misleiden en door het gebod te doden'.

In al deze - en vele andere - teksten wordt de zonde niet gezien als een bepaalde boze daad, ook niet zonder meer als onze verdorven natuur - maar als een principe, een boos beginsel dat in heel het menselijk bestaan en in heel de mensenwereld werkzaam is.

Twee kanten van het offer van Christus

Het offer van Christus heeft verschillende facetten. Twee ervan zijn voor ons onderwerp van bijzonder belang.

Petrus is een praktisch man, spontaan en impulsief; dat bepaalt ook de weg waarin de Heilige Geest hem gebruikt in de dienst van zijn Meester. In zijn brieven beperkt Petrus zich in hoofdzaak tot de praktische kant van de dingen. We vinden bij hem dan ook niet het antwoord op het zondeprobleem, maar wel op het zonden-probleem. Petrus denkt bij 'zonde' aan 'een boze daad' als hij schrijft: '... hij die geen zonde *gedaan heeft* en geen bedrog werd in zijn mond gevonden ... heeft zelf onze zonden in zijn lichaam gedragen op het hout, opdat wij voor (of 'aan') de zonde afgestorven, voor de gerechtigheid leven zouden' (1 Petr. 2:22-24). 'Onze zonden' heeft hier betrekking op al onze zonden, ook die welke zich tegen onze naasten richtten. Al deze daden stelden ons schuldig voor God. In profetische bewoordingen wordt wat Petrus hier zegt voor ons beschreven door de dichter van de Psalmen:

Ps. 40 (zie vers 13 na vergelijking van vers 7 en 8 met Hebr. 10:5-7);

Ps. 41 (zie vers 5 na vergelijking van vers 10 met Joh. 13:18);

Ps. 69 (zie vers 6 na vergelijking van vers 10 met Joh. 2:17 en van vers 22 met Matth. 27:48).

In deze Psalmen is sprake van zonden, in Ps. 69 van 'schuldige daden', die door de Messias worden beleden alsof Hijzelf ze heeft bedreven. Wat Petrus schrijft sluit hierbij aan. Het is dan ook niet onjuist te zeggen dat Petrus het hoofdaccent legt op het schuldoffer-aspect van het kruislijden van de Heer.

Paulus heeft een analytische geest, die naar de diepte doordringt. Dat blijkt uit al zijn brieven, die volgens Petrus dan ook 'moeilijk zijn om te verstaan' (2 Petr. 3:18). Hij spreekt anders over het kruislijden, als hij in 2 Kor. 5:21 schrijft: 'Hem, die geen zonde *gekend heeft*, heeft Hij (God) voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem'. Hier hebben we niet de kwestie van de schuldige daden, maar van het principe, het boze beginsel, dat aan de daden ten grondslag ligt, de wortel waaruit de daden voortkomen. Christus werd dus op het kruis tot zonde gemaakt, alsof Hij het boze beginsel was, dat door Adam in de wereld is gekomen en dat huist in elk mensenkind. Het is de tweeëntwintigste Psalm die in profetische bewoordingen beantwoordt aan wat Paulus schrijft in 2 Kor. 5:21. Duizend jaar voor dat verschrikkelijk gebeuren werkelijkheid werd, klonken reeds de woorden op 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?' Het loon dat de zonde geeft aan hen die haar dienen is de dood (Rom. 6:23) en hier klinkt lang tevoren de stem van de Geest van Christus (zie 1 Petr. 1:11): 'Gij legt mij in het stof van de dood' (zie vers 16). Nergens in deze Psalm is sprake van belijdenis van schuldige daden. Wat is dan het antwoord op de vraag: 'waarom hebt Gij mij verlaten?' We vinden het in vers 4: 'Nochtans zijt Gij de Heilige ...'. Deze Psalm sluit aan bij wat ons in 2 Kor. 5:21 wordt gezegd. Wat in de schaduwachtige contouren van de voorschriften voor het zondoffer nog min of meer verborgen bleef en er slechts uit

kon worden afgeleid, treedt hier duidelijk in het licht - op het kruis werd niet alleen het zonden-vraagstuk voor alle gelovigen opgelost, maar ook het zonde-probleem! Men zou Psalm 22 de zondoffer-psalm kunnen noemen, met dit voorbehoud, dat de zondoffer-voorschriften noodzakelijkerwijs moesten aanknopen bij de manifestatie van de zonde, dus de eruit voortvloeiende boze daden, zodat in die voorschriften eveneens noodzakelijkerwijs sprake is van vergeving en verzoening.

Met het geschetste verschil tussen 'zonde' en 'zonden' zullen we bij de vraag 'kon Christus zondigen?' terdege rekening moeten houden.

Was Christus zonden-drager in zijn leven op aarde?

Het is een in de christenheid wijd verbreide misvatting, dat de Heer Jezus gedurende zijn hele aardse leven (of, volgens anderen, gedurende zijn openlijke dienst die aanving met de doop door Johannes de Doper) het Lam van God was, dat de zonden van alle gelovigen, of zelfs van de hele wereld heeft gedragen. Voor het laatste beroept men zich dan vaak op Joh. 1:29.

Johannes 1:29 spreekt beslist niet over het 'dragen van de zonden' maar over het wegdoen van de zonde. Tussen God en een zondendrager kan geen enkele gemeenschap bestaan: 'Gij die te rein van ogen zijt om het kwaad te zien' (Hab. 1:13). Wie het onreine aanraakt, wordt onrein (Hag. 2:14). Het heilige wordt ontheiligd door het onheilige. Bij zijn geboorte was de Heer 'het Heilige' en gedurende heel zijn aardse leven rustte het welgevallen van God op Hem: 'Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb' (zie Matth. 3:17 en 17:5). Slechts in de drie uren van duisternis was Christus van God verlaten. De leer dat Christus vóór het kruis al zondendrager was doet tekort aan de heiligheid van God en zwakt ook de ernst van de 'zonden' af. Als Christus bij zijn leven op aarde zondendrager kon zijn, en tóch ononderbroken gemeenschap met zijn God kon hebben, dan kan ook ieder onbekeerd mens in gemeenschap met God leven en kan het woord uit de Bijbel geschrapt worden: 'Uw ongerechtigheden zijn het, die scheiding brengen tussen u en uw God en uw zonden doen zijn aangezicht voor u verborgen zijn, zodat Hij niet hoort' (Ies. 59:2).

III. HET GETUIGENIS VAN DE SCHRIFT OVER HET WEZEN VAN CHRISTUS

Na alle voorgaande overwegingen komen we nu tot de kern van ons onderwerp. We zullen er daarbij goed aan doen een belangrijke les uit de wet van Mozes ter harte te nemen. De Hebreeënbrief maakt zonneklaar, dat de bloedige offers in de wet van Mozes een 'type' zijn van het kruiswerk van Christus en dus profetisch daarheen wijzen. Nu is er in de wet één soort offerdieren, dat ons heenwijst naar de hemelse afkomst van Hem, die het ware offer brengen zou. Dat zijn de 'vogelen des hemels' die geofferd konden worden. Welnu, terwijl de zoogdieren die geofferd werden in stukken werden gesneden, gold voor de vogels een uitdrukkelijk verbod. Zij mochten niet in stukken gedeeld worden, maar moesten in één geheel geofferd worden. We zien dit al in Gen. 15:10; zie verder Lev. 1:17; 5:8. Noch de kop, noch de vleugels mochten gescheiden worden van het lichaam. De les is duidelijk. Zodra het gaat om het feit dat Christus de hemelse mens is (zie 1 Kor. 15:47-48), mogen we geen *scheiding* maken tussen de hemelse, Goddelijke natuur en de waarachtige menselijke natuur van onze Heer.

Waar men dit in de kerkgeschiedenis toch heeft gedaan verviel men van de ene ketterij in de andere! Uit deze strijd kwam helder de uitspraak naar voren: 'God en Mens in één Christus'. In het Nieuwe Testament wordt er dan ook nooit scheiding, maar alleen onderscheid gemaakt tussen de Heer Jezus als Mens en als God. Ook wij zullen dus in ons spreken over Christus en de zonde ons ervoor moeten hoeden zo'n scheiding in ons denken en spreken toe te laten.

De kardinale vraag van Job

In Job 14:4 hebben we een belangrijke vraag: 'Komt ooit een reine uit een onreine?' Het antwoord van Job op de door hemzelf opgeworpen vraag is in zijn algemeenheid juist: 'Niet één!' Toch is er één grote uitzondering op deze regel, maar dat kon Job niet bevroeden.

In Gen. 3:15 vinden we in de oordeelsaankondiging die God tot de duivel richt (merkwaardigerwijs door veel Schriftuitleggers vaak 'belofte' genoemd) de mededeling, dat 'het zaad van de vrouw' de macht van de duivel teniet zou doen. Het is de eerste openlijke aankondiging van het toekomstig

optreden van de Messias die we in de Bijbel vinden. Hij zou geboren worden als ‘zaad van de vrouw’, zonder mannelijke tussenkomst. Overal elders waar over nakomelingschap wordt gesproken, spreekt de Schrift daarover als zaad van bepaalde mannen. Dit is de enige plaats in de Schrift waar van ‘vrouwenzaad’ sprake is!

In Jes. 7:14 vinden we een bevestiging van onze conclusie inzake Gen. 3:15: ‘Zie een *maagd* zal zwanger worden en een zoon baren’. Ook hier dus de gedachte van een verwekking zonder mannelijke tussenkomst. Maar hoe zou deze verwekking dan plaatsvinden? Dat wordt ons eerst in het Nieuwe Testament onthuld.

De geboorteaankondiging in het Nieuwe Testament

In Matth. 1:18 lezen we: ‘Maria ... bleek zwanger te zijn uit de Heilige Geest’. En Luk. 1:35 geeft een gedetailleerde beschrijving van de geboorteaankondiging: ‘De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduw, daarom zal ook *dat Heilige* dat geboren zal worden Gods Zoon genoemd worden’.

De verwekking van onze Heer en Heiland was dus een bovennatuurlijke gebeurtenis waarin God Zelf op mysterieuze wijze betrokken zou zijn. Hoe groot dit heilsgeheim is, wordt aangeduid in 1 Tim. 3:16: ‘En ongetwijfeld, de verborgenheid van de godsvrucht is groot: God is geopenbaard in het vlees ...

Zo ook in Joh. 1:14: ‘Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond ...’ Voorts zegt Gal. 4:4: ‘Toen de volheid van de tijd was gekomen, zond God zijn Zoon, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet ...

Verwekking met een uitzonderlijk gevolg

De uitzonderlijke verwekking had ook uitzonderlijke consequenties. We lezen daarover o.a. in Hebr. 4:15: ‘Hij is in alle dingen verzocht zoals wij, met uitzondering van de zonde’ (letterlijk: ‘apart van zonde’). Hier staat geen werkwoord zoals de NBG-vertaling abusievelijk heeft: ‘doch zonder te zondigen’. Mogelijk speelde het deze vertalers parten, dat zij niet gewend zijn geweest een duidelijk onderscheid te maken tussen het abstracte principe (‘de zonde’) en de eruit voortvloeiende daad (‘zonden’ of ‘zondigen’). De Schrift maakt dit onderscheid wel degelijk. Zo zegt 1 Joh. 3:5 niet: ‘Hij heeft niet gezondigd’, maar ‘in Hem is geen zonde’.

De geboorte van onze Heer Jezus Christus is de enige grote, Goddelijke uitzondering op de stellige ontkenning van Job. Christus was de absolute Reine.

‘In gelijkheid aan het vlees van de zonde’

Het voorgaande lijkt bij oppervlakkig lezen voor velen in strijd te zijn met Rom. 8:3, waar wordt gezegd dat God zijn Zoon zond, ‘in een [gedaante] gelijk aan [het] vlees van [de] zonde’. Dat is evenwel beslist niet hetzelfde als ‘in het vlees van de zonde’! Bij ‘gelijkheid aan’ gaat het om iets, dat uiterlijke kenmerken heeft die overeenkomen met het object van vergelijking. Welnu, wat is een waarneembaar kenmerk van het vlees van de zonde? Dat moet iets zijn dat verschilt van de toestand van Adam vóór de zondeval.

Zeker weten we o.a. dat Adam vóór de zondeval niet behoefde te sterven en niet ziek behoefde te zijn. Wat ook de precieze toestand van het lichaam van Adam vóór de zondeval geweest moge zijn - aan de zondeval verbond God duidelijk de consequentie van het sterven! En na de zondeval horen we over ziekte in het leven van de mensen.

Zonder enige speculatie kunnen we dus stellen, dat in ‘gelijkheid aan het vlees van de zonde’ betekent, dat Christus kwam in een vlees, dat voor Hem de *mogelijkheid* tot ziek worden en sterven opende. Let wel: als ‘de Vorst des levens’ *behoefde* Hij niet te sterven, Hij die doden opwekte en zieken genas stond duidelijk *boven* de *noodzaak* van ziekte en dood. ‘Niemand neemt het [leven] van Mij, maar Ik leg het uit Mijzelf af; Ik heb macht het leven af te leggen en heb macht het weer te nemen. Dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen’ (Joh. 10:18). Maar Christus heeft ‘aan bloed en vlees deelgenomen’ om te *kunnen sterven*, *opdat* Hij ‘door de dood teniet zou doen hem, die de macht van de dood had, dat is de duivel, en allen verlossen zou, die door angst voor de dood hun

hele leven door aan de slavernij onderworpen waren' (Hebr. 2:14-15). Christus kwam dus 'in de gelijkheid aan het vlees van de zonde' om te kunnen sterven, om in staat te zijn 'het loon dat de zonde geeft' te incasseren ten behoeve van hen, die aan de dood onderworpen waren. Zo lezen we in Jes. 53:10: 'Maar het behaagde de Here hem te verbrijzelen; Hij maakte hem ziek'.

'Voor de zonde'

Volgens Rom. 8:3 werd Christus ook 'voor (Gr. *peri* d.w.z. 'met het oog op', 'rekening houdend met', 'terwille van') de zonde' gezonden. Hij werd dus gezonden tot oplossing van het zondeprobleem, omdat de wet krachteloos was gebleken om dit probleem op te lossen. 2 Kor. 5:21 leert ons hoe dit plaats vond. 'Hem die geen zonde gekend heeft, heeft Hij (God) voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem'.

Op het kruis, in de drie uren van duisternis, werd Christus tot zonde gemaakt, alsof Hijzelf het boze beginsel of principe was, dat het bestaan regeert van elk onbekeerd mens die uit Adam is geboren, en dat de natuur van elk onbekeerd mens van meet af aan heeft verdorven. In die uren van duisternis heeft God 'de zonde in het vlees geoordeeld'. Daarom zegt Hebr. 9:26: 'Maar nu is Hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard om de zonde teniet te doen (of 'af te schaffen', 'weg te doen') door de offerande (letterlijk: 'slachtoffer') van zichzelf'. Niet in Christus' leven, maar eerst op het kruis werd de zonde-kwestie in het bestaan van Christus aan de orde gesteld en in principe door God opgelost.

Vóór het kruis heeft de Heiland dus geen zonden gedragen, en evenmin zonde gekend. Pas op het kruis heeft Hij in zijn eigen lichaam - dus alsof ze in zijn eigen lichamelijk bestaan hadden plaats gevonden - onze zonden gedragen. Alleen dáár en toen werd Hij voor ons 'tot zonde gemaakt'. Voor die tijd bestond er tussen Christus en de zonde geen enkele verbinding. Hij was en is de absoluut Reine.

Maar Hij was en is méér dan alleen absoluut rein.

Dat Heilige dat geboren zal worden

Alle voorgaande overwegingen maken al wel duidelijk van welke bijzondere aard de komst van de Heer Jezus in het vlees is geweest. Luk. 1:35 noemt echter Christus niet als de Reine, maar als de *Heilige*. Dat gaat veel verder. In tegenstelling tot Adam vóór de zondeval was Christus volgens dit woord al bij zijn geboorte heilig. In de meest letterlijke zin was Hij, ook wat zijn lichamelijk bestaan betreft, 'uit God geboren', verwekt door God de Heilige Geest. Hij was als waarachtig Mens door de Heilige Geest in Maria verwekt. Nog afgezien van het feit, dat Hij was 'God geopenbaard in het vlees' en dat Hij dus 'in het vlees *gekomen*' was (iets wat van geen enkel ander mens gezegd kan worden!) - bezat de Heer ook als Mens van meet af aan een volmaakt heilige natuur en niet de natuur van Adam.

Een getuigenis over 'de nieuwe mens in Christus'

Johannes presenteert (ik herhaal dat nog eens) ons de waarheid naar haar beginsel: hij spreekt niet over wat wij er als gelovigen in de praktijk maar al te vaak in 'vermengde staat' van maken of hebben gemaakt. Als ik iemand uit de binnenlanden van Afrika wil laten zien wat sneeuw is, toon ik hem geen monster dat ik van de straat heb opgeveegd nadat de zandstrooier erover is gegaan. Wil ik een woestijnbewoner laten zien wat echt hemelwater is, dan haal ik het niet uit een stadsgracht. Al is in Nederland de meeste sneeuw en het meeste water *in de praktijk sterk* verontreinigd, ik zal hem toch sneeuw en water in hun zuivere vorm willen tonen! Anders zou de man naar huis gaan met de gedachte: sneeuw is een koud modderig goedje en water is smeertroep die wat dunner is.

Aangezien onze oude mens voor God is veroordeeld en weggedaan, en voor Hem alleen de nieuwe mens in Christus bestaat en acceptabel is, zegt Johannes dus: 'Een ieder die uit God geboren is zondigt niet, want zijn zaad (het zaad van God) blijft in hem en *hij kan niet zondigen*' (1 Joh. 3:19). Hoe kan iemand in het licht van die uitspraak over 'de nieuwe mens in Christus' dan nog volhouden dat Christus kon zondigen? 'Dat Heilige' dat uit Maria geboren werd en waarvan we lezen: 'De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen, *daarom* zal ook dat Heilige dat geboren zal worden Gods *Zoon* genaamd worden' ... dit Heilige kon niet zondi-

gen. Dat men toch soms beweert van wél, is een raadsel, dat ik alleen verklaren kan als ik rekening houd met het feit dat de god dezer eeuw de gedachten van de mensen verblindt 'opdat de lichtglans van het evangelie van de heerlijkheid van Christus, die het beeld van God is, hen niet zou bestralen' (2 Kor. 4:4).

De consequentie van Lukas 1:35

We zagen dat de Heer dus als 'dat Heilige' in de wereld kwam. Dat we in Hem zien 'God geopenbaard in het vlees'. Dat Hij in zijn menselijke natuur verwekt werd door de Heilige Geest. Dit betekent o.a. dat alle morele eigenschappen van God ook in de Mens Christus Jezus werden en worden gevonden. En dus had en heeft hij een menselijke natuur die gekenmerkt wordt door een afkeer van de zonde, een haten van het kwade. Dat laatste was, zoals gezegd met Adam niet het geval. Hij werd niet geschapen als 'dat heilige'. Geen wonder dan ook, dat 1 Kor. 15:45 een groot onderscheid maakt tussen Adam en Christus: 'De eerste mens, Adam, werd een levende ziel; de laatste Adam een levendmakende geest... de eerste mens is uit de aarde, stoffelijk; de tweede mens is *uit de hemel*'.

Ook deze beschrijving van het verschil tussen de eerste en tweede mens maakt duidelijk dat er een groot verschil is tussen Adam vóór de zondeval en de natuur waarin de Zoon van God in het vlees verscheen. Het verschil is even groot als tussen de aarde en de hemel! De baby in Bethlehems stal was 'dat Heilige'.

Christus kon dus niet zondigen

Evenmin als het mogelijk zou zijn, dat God zou zondigen en evenmin als de uit God geboren mens - de nieuwe mens in Christus - zou kunnen zondigen, is het denkbaar dat Christus kon zondigen.

Ook als Méns was Hij 'Zoon van God', daar Hij door God de Heilige Geest in Maria was verwekt. 'Dat Heilige' kon dus evenmin zondigen als de Heilige Geest! Hij kon verklaren: 'De overste dezer wereld komt en heeft in mij niets' (Joh. 14:30). Er was in Hem geen aanknopingspunt voor welke verzoeking dan ook, zoals dit helaas wel bij Eva en Adam het geval was.

'Gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid'

De kenmerken die het Oude Testament noemt als de unieke eigenschappen van de Here God: 'gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid' worden in het Nieuwe Testament zonder enige restrictie ook als de kenmerken van Christus genoemd. 'Eer Abraham was, *Ik ben*' (Joh. 8:58 lett.)

En let wel: '*Jezus* Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid' (Hebr. 13:8). Hij is nu nog evenzeer de Mens Jezus Christus als toen Hij deze naam ontving in Bethlehems stal. 'Er is één God en één Middelaar tussen God en mensen, de Mens Christus Jezus' (1 Tim. 2:5). Evenzeer als er in Christus als de Heilige nu een absolute afkeer en haat tegen de zonde is (niet tegen de *zondaar*) zo was er ook 'gisteren', in zijn leven op aarde, de innerlijke onmogelijkheid tot zondigen. Hij is niet veranderd.

'Christus, die ons leven is'

'Wat uit het vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest' verzekert de Heer in Joh. 3:6. Daarom moet een zondaar opnieuw geboren worden wil hij het koninkrijk Gods binnengaan. Het leven dat God ons geeft, als we opnieuw geboren worden is het leven van Christus Zelf. Daarom zegt Kol. 3:4 dat Christus ons leven is. Dit leven - in de Schrift 'de nieuwe mens' genoemd - 'is geschapen in ware gerechtigheid en heiligheid' (Ef. 4:24).

En 1 Joh. 3:9 verzekert ons, dat dit leven niet kan zondigen. Ook uit deze teksten blijkt duidelijk, dat onze Heer op aarde niet zondigen kon. De begrippen 'ware gerechtigheid en heiligheid' houden o.a. de gedachte in van een innerlijke afkeer van het principe van de zonde. De Heer Jezus bezat en bezit een zondeloze mensheid, die ook niet tot zondigen in staat is, daar ze gekenmerkt wordt door *heiligheid en gerechtigheid*.

Maar de verzoeking in de woestijn dan?

De gebruikelijke tegenwerping van de dwaalleraars is steevast: ‘Als Christus niet kon zondigen, hoe kon Hij dan toch verzocht worden, en welke zin had die verzoeking dan?’

Mijn antwoord is: Kan God zondigen? Niemand zal het wagen, dat bevestigend te beantwoorden. Toch lees ik dat mensen God verzocht hebben (Ps. 95:9-10)! Het feit dat iemand verzocht wordt, of beter uitgedrukt, dat iemand aan een poging tot verleiding of beproeving wordt onderworpen, betekent dus helemaal niet, dat hij of zij zou kunnen toegeven aan die verleiding. Welke zin heeft zo’n onderwerping aan een poging tot verzoeking of verleiding dan? Het antwoord volgt eenvoudig uit het voorgaande. Zo’n poging bewijst twee dingen: de machteloosheid van de verzoeker, en de absolute heiligheid en gerechtigheid van Hem, die niet vatbaar blijkt voor de verzoeking.

Wilde de Heer voor de zonden van anderen kunnen sterven, dan was het noodzakelijk dat Hijzelf geen enkele zonde *gedaan* had, anders had Hij voor zichzelf de dood al verdiend. Wilde de Heer ‘de zonde teniet doen door de offerande van zichzelf’, dan was het nodig, dat werd aangetoond, dat Hij bekwaam was om dit te doen, en dat er ‘in Hem geen zonde’ was.

De strekking van de verzoeking in de woestijn was dus het bewijs te leveren dat het geweten van allen, die in Hem geloven tot rust brengt: dat Christus inderdaad was een ‘Lam zonder enig gebrek, gaaf’, dat als ‘ons Pascha geslacht’ werd. Die verzoeking diende niet om Christus te maken tot een onberispelijk Lam dat voor ons geslacht zou worden. Nee, de verzoeking diende om *aan te tonen*, dát Christus geschikt was om dit geweldige offer te brengen.

De consequenties van de boze leer dat Christus kon zondigen

- a. Als Christus, die ons leven is, zondigen kon, dan hebben wij als gelovigen geen garantie meer, dat we niet ooit nog eens in zonde zullen vallen in de ‘komende eeuwen’. Dan kan zelfs de eeuwigheid voor ons een nieuwe zondeval betekenen.
- b. Als Christus zondigen kon, dan kwam Hij niet in ‘ware gerechtigheid en heiligheid’ in de wereld, en heeft Hij zich die gerechtigheid en heiligheid *verworven* in een leven onder de wet. Dan is zijn gerechtigheid niet de gerechtigheid van God, maar de gerechtigheid die naar de wet is.
- c. Als iemand leert dat Christus bij zijn geboorte een zondige natuur had, is de vraag gerechtvaardigd: wanneer werd Hij dan wedergeboren? Een absurde consequentie!
- d. Dan moet ook ik, daar Christus mijn leven is, mijzelf gerechtigheid *verwerven* door een leven onder de wet en bezit ik deze niet krachtens wedergeboorte.
- e. Dan moet ik tegen de aanwijzing van de Schrift in *scheiding maken* tussen Christus als God en Christus als Mens.
- f. Dan kwam Christus niet als Heiland in de wereld, maar heeft Hij Zich als mens moeten opwerken tot een niveau waarop Hij de macht verwierf om Heiland der wereld te worden.
- g. Dan bezit Christus niet de macht om gericht te oefenen omdat Hij de Mensenzoon is (Joh. 5:27) maar omdat Hij Zich als mens bepaalde kwaliteiten verworven heeft, die Hij van nature eerst niet bezat.
- h. Dan zou het bezit van ‘gerechtigheid en heiligheid’ geen garantie zijn dat iemand niet alsnog in zonde kan vallen!